Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 343/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen koskien nuorten mielenterveyskuntoutujien tuloperustaisten asiakasmaksujen yhdenmukaistamista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sari Essayahin /kd ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 343/2022 vp:

> Mitä hallitus aikoo tehdä edistääkseen nuorten mielenterveyskuntoutujien yhdenvertaista kohtelua asiakasmaksujen suhteen riippumatta siitä, onko hänelle määrätty edunvalvoja ja asioidenhoitaja vai ei,
>
> mitä hallitus aikoo tehdä yhdenmukaistaakseen nuorten palveluasumisen piirissä olevien mielenterveyskuntoutujien asiakasmaksujen kohtuullistamista kaikkialla Suomessa ja
>
> mitä hallitus aikoo tehdä, jotta nuorille palveluasumisen piirissä asuville mielenterveyskuntoutujille mahdollistetaan kuukausittainen riittävä käyttövara mielenterveyttä tukeviin toimiin?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Vuoden 2021 heinäkuun alussa voimaantulleet asiakasmaksulakiin (734/1992) toteutetut muutokset yhdenmukaistivat palveluasumisen maksuja kuntien välillä merkittävästi. Nykyisin pitkäaikaisen sosiaalihuoltolain mukaisen palveluasumisen maksuista säädetään laissa, kun aiemmin kunnat perivät maksuja kukin omien maksuperusteidensa mukaan ja maksut näin ollen vaihtelivat suuresti.

Asiakasmaksulain muutoksessa vahvistettiin myös asiakasmaksujen alentamista ja perimättä jättämistä koskevaa sääntelyä. Asiakasmaksulain 11 §:ssä säädetään kunnan velvollisuudesta huojentaa asiakasmaksua. Säännöksen mukaan mm. palveluasumisen maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa asiakkaan tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Säännös on kuntaa velvoittava. Säännös turvaa asiakkaan asemaa, ja sen tavoitteena on varmistaa, ettei kenenkään taloudellinen asema ole esteenä palvelujen saamiselle.

Asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä koskeva arviointi on tehtävä asiakkaan ja perheen kokonaistaloudellisen tilanteen arvioinnin pohjalta. Kunkin asiakkaan kohdalla on tehtävä

tapauskohtainen ja yksilöllinen harkinta. Asiakasmaksulain 11 §:ssä säädetään nimenomaisesti, että asiakasmaksun alentaminen ja perimättä jättäminen on ensisijaista toimeentulotukeen nähden.

Asiakasmaksujen alentamista ja perimättä jättämistä koskevaa sääntelyä vahvistettiin myös siten, että asiakasmaksulain säännökseen lisättiin kunnalle maksun alentamista ja perimättä jättämistä koskeva erityinen tiedonantovelvollisuus. Sen mukaan kunnan tulee antaa asiakkaalle tieto maksun alentamista ja perimättä jättämistä koskevasta sääntelystä. Tieto tulee antaa siten, että asiakas riittävästi ymmärtää sen sisällön. Tietoa annettaessa tulee ottaa huomioon asiakkaan henkilökohtaiset ominaisuudet, kuten mahdolliset toimintakykyä rajoittavat tekijät. Asiakkaan on saatava kunnasta riittävä apu, ohjaus ja neuvonta maksun alentamista tai perimättä jättämistä koskevassa asiassaan, sekä tieto ja yhteystiedot siitä tahosta, jolta asiakas voi tarvittaessa pyytää lisätietoja ja tukea.

Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut asiakasmaksulain muutoksista ohjeen kunnille, kaupungeille ja sairaanhoitopiireille 31.3.2021 (Kuntainfo 2/2021: Asiakasmaksulakiin muutoksia 1.7.2021 alkaen). Suomen Kuntaliitto ry järjestää kunnille koulutuksia asiakasmaksulaista sekä antaa kunnille jatkuvaa asiantuntijatukea. Ministeriö tekee säännönmukaista yhteistyötä Kuntaliiton kanssa yleisen ohjauksen kehittämiseksi ja kuntien tukemiseksi.

Helsingissä 30.6.2022

Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén